

**HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind interpretarea art. 78 alin. (3) și
alin. (5) din Constituție**

Nr.45 din 18.12.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.163-165/48 din 29.12.2000

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Gheorghe SUSARENCO	- președinte
Nicolae CHISEEV	- judecător
Mihai COTOROBAI	- judecător
Constantin LOZOVANU	- judecător
Ion VASILATI	- judecător-raportor

cu participarea grefierului Corina Popa, deputatului în Parlament Valeriu Matei, autorul sesizării, reprezentanților permanenți ai Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă și Ion Mîțu, reprezentantului Președintelui Republicii Moldova Mihai Petrachi, conducîndu-se după art.135 alin.(1) lit.b) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea art. 78 alin. (3) și alin. (5) din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Valeriu Matei, prezentată în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 14 decembrie 2000 sesizarea a fost acceptată spre examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd obiectul sesizării, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele participanților la ședință,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

a c o n s t a t a t :

în sesizarea depusă la 13 decembrie 2000 deputatul în Parlament Valeriu Matei a solicitat interpretarea dispozițiilor art. 78 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora în funcția de Președinte al Republicii Moldova este ales candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși, și alin. (5), potrivit cărora, dacă după alegerile repetate Parlamentul nu va alege șeful statului, Președintele în exercițiu dizolvă Parlamentul și stabilește data alegerilor în noul Parlament.

În sesizarea deputatului se solicită interpretarea acestor dispoziții constituționale sub următoarele aspecte:

1) Cînd este deliberativă "ședința publică specială" a Parlamentului pentru alegerea șefului statului:

a) atunci cînd la ședință asistă majoritatea deputaților aleși (52 de deputați) sau

b) atunci cînd asistă nu mai puțin de trei cincimi din numărul deputaților aleși (61 de deputați)?

2) Care sînt consecințele în cazul în care alegerile repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova nu au avut loc din cauza lipsei cvorumului de trei cincimi de deputați?

În scopul stabilirii voinței autentice a legiuitorului constituant și al examinării art. 78 alin. (3) și alin. (5) din Legea Supremă în aspectul solicitat de autorul sesizării, Curtea Constituțională reține următoarele.

Pentru elucidarea sensului normelor constituționale menționate, Curtea va aplica metodele logică, gramaticală și sistematică de examinare în coroborare cu dispozițiile Legii nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova"*, care concretizează această normă constituțională.

* M.O., 2000, nr. 139-140, art. 996.

Conform prevederilor art. 78 alin. (1) din Constituție, șeful statului se alege de către Parlament prin vot secret. Prin urmare, obligațiunea și responsabilitatea pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova revine organului reprezentativ suprem și legislativ al țării.

Potrivit art. 78 alin. (6) din Constituție, procedura de alegere a șefului statului este stabilită prin lege organică. Pentru executarea acestei dispoziții constituționale, la 22 septembrie 2000, Parlamentul a adoptat Legea organică nr. 1234-XIV, prin art. 6 al căreia a stabilit că alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se desfășoară în ședință publică specială a Parlamentului cu cel mult 45 de zile înainte de ziua expirării mandatului Președintelui în exercițiu. Caracterul special al acestei ședințe parlamentare este determinat de faptul că la ea se desfășoară alegerile prezidențiale și se examinează probleme ce vizează alegerile și rezultatele lor.

De menționat că nici art. 78 din Constituție, nici Legea nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 "Cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova" și nici Regulamentul Parlamentului nu au stabilit expres numărul (cvorumul) deputaților care trebuie să participe la lucrările ședinței parlamentare speciale și, implicit, la alegerile prezidențiale, pentru ca ele să fie recunoscute valide.

În acest sens Curtea Constituțională reține următoarele. Cuvântul "cvorum" ca noțiune juridică înseamnă numărul minim de membri necesar, potrivit legii, pentru ca o adunare să fie valabil constituită sau să poată lua o hotărâre valabilă. Deoarece alegerile pentru funcția de șef al statului se desfășoară la o ședință specială a Parlamentului și după o procedură specială, în acest caz nu pot fi aplicate nici prevederile art. 91-94 din Codul electoral și nici noțiunile constituționale "majoritatea deputaților aleși (art. 64 alin. (2), art. 74 alin. (1), majoritatea deputaților prezenți" (art. 74 alin. (2) și "două treimi din deputați" (art. 143 alin. (1). Din textul art. 78 alin. (3) din Constituție reiese că, drept urmare a alegerilor desfășurate la ședința publică specială a Parlamentului, șef al statului poate deveni doar candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși. Având în vedere că, potrivit art. 60 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este compus din 101 deputați, trei cincimi din numărul lor constituie 61 deputați. Așadar, legiuitorul constituant a stabilit numărul minim de voturi ale deputaților (alegătorilor), pe care candidatul trebuie să le întrunească pentru a fi ales Președinte al Republicii Moldova. Analiza logico-gramaticală a textului art. 78 alin. (3) din Constituție permite să se conchidă că numărul (cvorumul) deputaților care trebuie să participe la lucrările ședinței publice speciale pentru alegerea șefului statului și la alegerile propriu-zise nu poate fi mai mic decât numărul minim de voturi stabilit pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova. În caz contrar, asemenea situație ar atrage nevalabilitatea ședinței publice speciale a Parlamentului cu consecințele respective pentru alegerile prezidențiale. Este de remarcat că această clauză constituțională este obligatorie și în cazul alegerilor prezidențiale repetate.

Având în vedere considerentele menționate, Curtea Constituțională

constată că ședința publică specială a Parlamentului pentru alegerea șefului statului și alegerile prezidențiale vor fi valide numai în cazul în care la ele va participa un număr nu mai mic de 61 de deputați - trei cincimi din numărul deputaților aleși.

Este de menționat de asemenea că art.78 alin.(5) stabilește și consecințele nealegerii șefului statului după alegerile repetate - dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei pentru alegerea noului Parlament. Clauza constituțională, potrivit căreia alegerile repetate au loc în termen de 15 zile de la data ultimelor alegeri ordinare, la care șeful statului nu a fost ales, ne permit să tragem concluzia că alegerile repetate pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova pot fi desfășurate de către Parlament doar o singură dată.

Cît privește întrebarea formulată în sesizare privind consecințele în cazul în care alegerile prezidențiale repetate nu au avut loc din cauza lipsei cvorumului de trei cincimi din numărul deputaților aleși, Curtea Constituțională reține următoarele:

În conformitate cu art.135 alin.(1) lit.c) și f) din Constituție și art.12 din Legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000, în atribuțiile Curții Constituționale intră confirmarea rezultatelor alegerii Președintelui Republicii Moldova și constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului. Prin urmare, a face public punctul de vedere al Curții Constituționale asupra aspectului, formulat în întrebarea autorului sesizării, ar însemna ca instanța de jurisdicție constituțională să ia poziție publică în probleme ce țin de competența Curții și care în viitor ar putea fi obiectul examinării de către Curtea Constituțională, ceea ce ar fi în contradicție cu art.17 lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, conform căruia judecătorii Curții sînt obligați să nu ia poziție publică sau să dea consultații în probleme ce țin de competența Curții Constituționale.

Totodată Curtea Constituțională consideră că problemele în cauză țin în exclusivitate de competența Parlamentului.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.4 alin.(1) lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și conducîndu-se după art.62 lit.b) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Potrivit art.78 alin.(3) și (5) din Constituție, atît ședința publică specială a Parlamentului pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova, cît și alegerile prezidențiale propriu-zise se consideră valide numai în cazul dacă la ele a participat un număr nu mai mic de 61 deputați - trei cincimi din numărul deputaților aleși.

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDIMTE

Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 18 decembrie 2000.

Nr. 45.